

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KPSS ÖĞRETMENLİK ALAN BİLGİSİ SINAVINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Cemal AKÜZÜM

Yrd. Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, cemal.akuzum@dicle.edu.tr

Mehmet DEMİRKOL

Arş. Gör., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, mexeme@gmail.com

Özcan EKİCİ

Arş. Gör., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ozcan44@hotmail.com

Muharrem TALU

Öğretmen Adayı, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mezunu,
m.talu56@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavı'na ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini, 2014 yılında KPSS öğretmenlik alan bilgisi sınavına girecek olan Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü son sınıf öğretmen adayları ile Diyarbakır ilinde ikamet edip atanamamış ilköğretim bölümü mezunları oluşturmaktadır. İlköğretim bölümü olarak 604 öğretmen adayı örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen "KPSS Öğretmenlik Mesleği Alan Bilgisi Sınavına İlişkin Görüş Belirleme Ölçeği" ile toplanmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının yaş, öğrenim durumu ve anabilim dalı değişkenlerine göre *sınav kaygısı* boyutunda görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca sınıf öğretmeni ve fen bilgisi öğretmen adaylarının sınav kaygılarının üst düzey olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Personeli Seçme Sınavı, alan bilgisi sınavı, öğretmen adayı, öğretmen istihdamı.

THE OPINIONS OF PRE-SERVICE TEACHERS TOWARDS PPSE TEACHING CONTENT KNOWLEDGE EXAMINATION

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the pre-service teachers' view on PPSE (Public Personnel Selection Examination) Teaching Content Knowledge Examination. The population of the study consists of senior classes from Dicle University Ziya Gökalp Faculty of Education Primary Education Department, pre-service teachers who will take the PPSE Teaching Content Knowledge Examination in 2014 and graduate residents of Diyarbakır who were not assigned as teachers. The sample of this search consists of 604 pre-service teachers from primary education department. The research data was collected by "Opinion on PPSE Teaching Content Knowledge Examination Scale". The data collected from the scale have been analysed with SPSS packaged software. According to research findings, significant differences have been determined between the opinions gathered from the pre-service teachers according to gender, educational background and major branches parameters at the dimension of exam anxiety. Also class teacher candidates and science teacher candidates have been observed to reflect a high level of anxiety.

Keywords: Public Personnel Selection Examination, content knowledge examination, pre-service teacher, teacher employment.

1. GİRİŞ

Bireyin nitelikli olarak yetişmesi verilen eğitime bağlıdır. Bu nedenle bir ülkenin kalifiye insan gücünü yetiştirmek ve vatandaşlarına yurttaşlık eğitimini vermek, eğitim sistemlerinin temel amacı haline gelmiştir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005:208). Bu temel amacı gerçekleştirmek için eğitim sisteminde bulunan her yapı ve öğenin amaca hizmet edebilecek nitelikte olması gerekir. Eğitim sistemlerinin genel yapısına bakıldığında başlıca öğeleri; öğrenciler, öğretmenler, eğitim programları, yöneticiler, eğitim uzmanları, eğitim teknolojisi, fiziki ve finansal kaynaklar oluşturmaktadır. Bunlar içinde öğretmen, en temel öğedir (Şişman, 2007: 189). Öğretmenlerin nitelikli olması ise eğitimde kalitenin artırılmasında en önemli unsurdur (Tösten, Elçiçek ve Kılıç, 2012: 110).

Türkiye’de eğitim fakülteleri her yıl binlerce mezun vermesine karşılık ataması yapılan öğretmen sayısı sınırlı sayıdadır. Ülkemizde öğretmen atamaları ÖSYM tarafından hazırlanan ve “Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)” olarak adlandırılan çoktan seçmeli bir sınava dayalı olarak yapılmaktadır (Kaplan, 2010: 452). KPSS sınavı, öğretmen niteliğinin artırılmasından çok, kamuya yönelen istihdam taleplerinin karşılanması amacıyla yapılan bir eleme aracı olarak kullanılmaktadır (Karaca, 2011: 2). Öğretmenliğin sadece bilgi aktarmayla sınırlı olmadığı, özel ihtisas mesleği olduğu ve özel beceriler gerektirdiği günümüzde kabul görse de genel olarak ülkemizde bilimsel veriye dayalı bir istihdam politikasının olmayışı öğretmenlik mesleğinde yığılmalara neden olmuştur (Atav ve Sönmez, 2013: 2). KPSS’de adaylara içeriği genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimlerinden oluşan sorular sorulmaktadır (Erdem ve Soylu, 2013: 225).

KPSS, öğretmen adayları için büyük önem taşımaktadır. Çünkü eğitimini aldıkları alan ile ilgili işe alınmanın en son basamağını teşkil etmektedir. Bu durum ise, öğretmen adayları üzerinde olumsuz bir baskı oluşturmaktadır (Baştürk, 2007: 167). Öğrenci kendi sorumluluklarını yerine getirip bütün derslerinden akademik olarak başarılı olsa ve hatta öğretmen atamaları için yapılacak olan KPSS sınavına hazırlansa bile, atama yapılan bir branşta okuyor olması veya atama yapılacak kontenjan sayısına yeter bir puan alması gerekmektedir. KPSS için bu hazırlık süreci, öğrenciler ve aileleri için oldukça kaygı verici bir süreçtir (Sezgin ve Duran, 2011: 10). Öğretmen adayları sosyal yaşantılarını kısıtlamakta, kurslara yazılmakta ve sınava hazırlanmak için ekstra güç sarf etmektedirler. Alan yazında, KPSS ile ilgili yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, öğrencilerin kaygı ve tutumları üst düzey olduğu görülmektedir (Atav ve Sönmez, 2013; Baştürk, 2007; Çimen ve Yılmaz, 2011; Döş ve Sağır, 2012; Eraslan, 2004; Erdem ve Soylu, 2013; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Karaca, 2011; Karataş ve Güleş, 2013; Odabaş, 2010; Özsarı, 2008; Sezgin ve Duran, 2011; Tösten vd., 2012).

2013 yılına kadar öğretmen adaylarına KPSS’de genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimlerinden oluşan sorular yöneltilirken, 2013 yılı itibarıyla KPSS’ye Öğretmenlik Alan Bilgisi sınavı da eklenmiştir. Bu uygulamada, genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimlerinin yanı sıra öğretmen adaylarının alan dersleriyle ilgili bilgilerinin de ölçüleceği belirtilmektedir (Erdem ve Soylu, 2013: 225). 2013 yılında yapılan KPSS Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavı’na ilköğretim bölümünden ilköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü mezunu öğretmen adayları girmiştir. ÖSYM’nin 31 Aralık 2013 tarihli duyurusunda sınıf

öğretmenliği adayları için de alan sınavının yapılacağı açıklanmıştır. Alan sınavı, adaylara KPSS'ye hazırlık çalışmalarında ek bir yük getirdiği gibi, öğretmen olma yönündeki kaygılarını da arttırmıştır. Buradan hareketle, öğretmenlik mesleğine seçilme sürecindeki öğretmen adaylarının KPSS alan bilgisi sınavının niteliğine ilişkin görüşlerinin ve bu sınava yönelik kaygı düzeylerinin belirlenmesi önemlidir. Çünkü öğretmen olarak atanmayı sağlayan bu sınav, öğretmen adaylarını psikolojik ve sosyo-ekonomik yönlerden etkilemektedir. Bununla birlikte, KPSS'de yer alan alan bilgisi sınavının yeni ve bazı bölümler için ilk defa uygulanıyor olmasından hareketle sınava girecek öğretmen adaylarının görüşleri temelinde alan sınavının gerekli olup olmadığı, niteliği ve amaca hizmeti konularını belirlemek ayrıca önemli görülen hususlardır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının KPSS Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavı'na ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Öğretmen adaylarının KPSS Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavı'na ilişkin görüşleri;

- Cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
- Anabilim dallarına göre farklılık göstermekte midir?
- Öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedeflemektedir (Kaptan, 1998). Tarama ise, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olay ile ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2009: 59). Bu bağlamda araştırmada, öğretmen adaylarının KPSS Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavı'na ilişkin görüşleri, ölçek yoluyla elde edilen verilere dayanarak betimlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2014 yılında KPSS öğretmenlik alan bilgisi sınavına girecek olan Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü son sınıf öğretmen adayları ile Diyarbakır ilinde ikamet edip atanamamış ilköğretim bölümü mezunları oluşturmaktadır. Dolayısıyla, araştırmanın örneklemini iki gruptan oluşmaktadır. Birinci örneklem grubunu, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nün bünyesindeki 4 Anabilim Dalı'nın (Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği) 4. sınıflarında öğrenim gören 618 öğrenci oluşturmaktadır. Her bir Anabilim Dalı'nın her bir sınıfında iki şube bulunduğu için, örneklem alma yoluna gidilmemiş öğretmen adaylarının tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir. Ulaşılabilen öğretmen adaylarına ölçek dağıtılmış ve dönen ölçeklerden 433'ü analize dâhil

edilmiştir. İkinci örneklem grubunu ise, Diyarbakır ilinde ikamet edip İlköğretim Bölümünün ilgili anabilim dallarından (Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği) mezun olmuş ve atanamamış öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bu örneklem grubunda yer alan öğretmen adaylarının devam ettiği KPSS dershanelerinin evren hacmi çok büyük ve geniş bir alana yayıldığından, bu dershanelerin 4'ü rastgele yöntemle seçilmiş ve 300 öğretmen adayına ölçek dağıtılmış ve dönen ölçeklerden 171'i analize dâhil edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırma Evreni, Örneklem ve Dönen Ölçek Sayısı

Araştırma Evreni	Örnekleme Alınan Öğrenci Sayısı	Dönen Ölçek Sayısı
4.sınıf	618	433
Mezun	300	171
Toplam	918	604

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretmen adaylarının KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin görüşlerini alabilmek için, literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan "KPSS Öğretmenlik Mesleği Alan Bilgisi Sınavına İlişkin Görüş Belirleme Ölçeği"nden yararlanılmıştır. Birinci bölümde evreni temsil eden örneklemelerin demografik niteliklerine ilişkin ifadeler yer alırken; ikinci bölümde öğretmen adaylarının KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin görüşlerine yönelik maddeler yer almaktadır. Bu maddeler ile öğretmen adaylarının girecekleri alan sınavının niteliğine ve sınava ilişkin kaygı düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Örneklem grubuna uygulanmadan önce ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla yansız olarak seçilen 230 öğretmen adayına ön uygulama yapılmıştır. Bu uygulama sonucunda ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin veri toplama aracını geliştirme sürecinde uygulanmasının amacı, değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arası ilişkilerdeki yapıyı ortaya çıkarmak, başka bir ifade ile değişkenleri sınıflandırmaktır (Kalaycı, 2010). Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity Testi ile incelenmiştir. Araştırmada, ölçeğin KMO değeri .898 bulunmuştur. Bu durum verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Leech, Barrett ve Morgan, 2005). Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği ise Barlett Sphericity Testi ile test edilmektedir (Tavşancıl, 2002). Barlett Sphericity testi sonucu χ^2 değeri 4668.33 ($p < 0.000$) olarak bulunmuştur. Sonucun anlamlı çıkması, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2012). Böylece KMO ve Barlett Testi sonuçları, bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceğini, yani verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tablo 2).

Açımlayıcı faktör analizinde, ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin öz değerlerinin 1, maddelerin yük değerinin en az .30, iki faktörde yer alan maddeler arasındaki farkın en az .10 olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2012). Yapılan analizler sonucunda yük değeri .30'un altında ya da iki faktörde de yer alıp yük değerleri birbirine yakın olan 8 madde analizden çıkarılmış ve geri kalan maddeler iki faktör altında toplanmıştır. Bu faktörlerde yer alan maddelerin faktör yükleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. KPSS Öğretmenlik Mesleği Alan Bilgisi Sınavına İlişkin Görüş Belirleme Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Faktör Adı	Madde Numarası	Faktör Yük Değeri	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Güvenirlik Katsayısı (Cronbach's Alpha)
Yeterlilik Boyutu	1	.837	25.80	.84
	2	.829		
	3	.827		
	4	.748		
	5	.574		
	6	.795		
	7	.775		
	18	.652		
Sınav Kaygısı Boyutu	8	.536	24.71	.85
	9	.581		
	10	.635		
	11	.628		
	12	.743		
	13	.752		
	14	.710		
	15	.623		
	16	.600		
17	.560			

Açıklanan Toplam Varyans = 50.51
Kaiser Meyer Olkin (KMO) = .898
Barlett Sphericity Testi $Ki Kare = 4668.33$
 $sd = 153$
 $p = .000$
Toplam Cronbach's Alpha = .84

Öğretmen adaylarının sınavın niteliğine ilişkin görüşlerini ortaya çıkaran ilk faktör 8 maddeden oluşmakta ve faktör yükleri .574 ile .837 arasında iken, öğretmen adaylarının sınava ilişkin kaygılarını ortaya çıkaran 10 maddelik ikinci faktörün yük aralığı .536 ile .752 arasındadır.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla diğer bir deyişle ölçeğin iç tutarlılığını anlayabilmek için, uygulanan güvenirlik hesaplaması sonucunda güvenirlik katsayısı olarak Alpha= .84 olarak bulunmuştur. Cronbach-Alpha güvenirlik katsayısı, ölçeğin test puanları arasındaki iç tutarlılığının bir ölçüsüdür. Bu değer .70 ve üzeri değerde olması test güvenilirliği için yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2012). Ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach-Alpha katsayıları alt boyutlara göre de hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Denek yanıtları, boyutlar çerçevesinde, aritmetik ortalama değerlerine göre, $\bar{X} \leq 1.79$ Kesinlikle Katılmıyorum; $1.80 \leq \bar{X} \leq 2.59$ Katılmıyorum; $2.60 \leq \bar{X} \leq 3.39$ Kararsızım; $3.40 \leq \bar{X} \leq 4.19$ Katılıyorum ve $\bar{X} \geq 4.20$ Kesinlikle Katılıyorum şeklinde düzeyler oluşturulmak suretiyle seçeneklere verilen yanıtlar değerlendirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına yönelik görüşlerini ortaya koymaya yönelik uygulanan ölçekten elde edilen verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemleri belirlemek amacıyla, normal dağılıma uygunluk analizinde Kolmogrov-Smirnov Z sınaması, verilerin homojenlik durumunu tespit etmek için de Levene sınaması kullanılmıştır. Bu sınamaların sonuçlarına göre, cinsiyet ve öğrenim durumu değişkenlerinde ilişkisiz (Bağımsız) Örneklem t-Testi kullanılırken, Anabilim Dalı değişkeninde Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way Anova) kullanılmıştır. Bu testler sonucunda anlamlı farklılığın hangi denek grupları arasında gerçekleştiğini belirleyebilmek için Least Significant Difference (LSD) testi ile çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır.

3. BULGULAR

Öğretmen adaylarının KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla, öğretmen adaylarının cinsiyet, anabilim dalı ve öğrenim durumu değişkenlerine ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmaktadır.

1. Demografik Niteliklere İlişkin Bulgular ve Yorumu

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadın öğretmen adayları grubun %46.4'ünü temsil ederken, erkek öğretmen adayları grubun %53.6'sını temsil etmektedir. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre dağılımına bakıldığında, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndaki öğretmen adayları grubun %31.6'sını, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndakiler %19.9'unu, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndakiler %18.7'sini oluştururken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndaki öğretmen adayları ise grubun %29.8'ini oluşturmaktadır. Öğrenim durumu değişkenine göre ise, 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları grubun %71.7'sini oluştururken, mezun durumunda olan öğretmen adayları ise grubun %28.3'ünü oluşturduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demografik Nitelikleri

Demografik Nitelik	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Erkek	280	46.4
	Kadın	324	53.6
	Toplam	604	100
Anabilim Dalı	Fen Bilgisi Öğretmenliği	191	31.6
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	120	19.9

	Sınıf Öğretmenliği	113	18.7
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	180	29.8
	Toplam	604	100
Öğrenim Durumu	4. sınıf öğretmen adayı	433	71.7
	Mezun öğretmen adayı	171	28.3
	Toplam	604	100

2. Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Öğretmen adaylarının, KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-sınamasına göre, “sınav kaygısı” boyutunda erkek katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}_A = 3.26$) ile kadın katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}_B = 3.10$) arasında erkek katılımcı grubun lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır [$t_{(602)} = 2.36, p < .05$]. Bu bulguya göre, sınav kaygısına ilişkin görüşler ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Erkek katılımcılar, kadın katılımcılara göre öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavından daha fazla kaygı duydukları sonucuna karşın, her iki grubun sınav kaygısının “orta düzeyde” olduğu anlaşılmaktadır.

Bir diğer boyut olan “yeterlilik” boyutunda ise, erkek öğretmen adaylarının görüşlerinin puan ortalaması ($\bar{X}_A = 3.16$) ile kadın öğretmen adaylarının puan ortalaması ($\bar{X}_B = 3.21$) arasında anlamlı farklılık görülmemiştir [$t_{(602)} = 0.70, p > .05$]. Ancak bu boyutta, kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisi sınavını daha yeterli görmelerine karşın, her iki denek grubunun alan sınavını “orta düzeyde” yeterli gördükleri sonuçlarına ulaşmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Boyutlar Temelinde Cinsiyet Değişkenine Göre Verilerin Dağılımı

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Yeterlilik Boyutu	A) Erkek	324	3.16	.81	602	.70	.47
	B) Kadın	280	3.21	.84			
	Toplam	604					
Sınav Kaygısı Boyutu	A) Erkek	324	3.26	.84	602	2.36	.01*
	B) Kadın	280	3.10	.83			
	Toplam	604					

* $p < .05$, ** $p < .00$

3. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına girecek olan son sınıf ilköğretim bölümü öğretmen adayları ile mezun olmuş öğretmen adaylarının girecekleri sınava ilişkin görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-testine göre, “sınav kaygısı” boyutunda, son sınıf öğretmen

adaylarının görüşlerinin puan ortalaması ($\bar{X}_A=3.14$) ile mezun olmuş öğretmen adaylarının görüşlerinin puan ortalaması ($\bar{X}_B=3.30$) arasında mezun olmuş öğretmen adaylarının lehine anlamlı farklılık görülmüştür [$t_{(602)} = 2.08, p < .05$]. Bu bulguya göre, sınav kaygısına ilişkin görüşler ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Mezun durumundaki katılımcılar, 4.sınıfta öğrenim gören katılımcılara göre öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavından daha fazla kaygı duydukları sonucuna karşın, her iki grubun sınav kaygısının “orta düzeyde” olduğu anlaşılmaktadır.

Bir diğer boyut olan “yeterlilik” boyutunda ise, 4.sınıfta öğrenim gören katılımcılar ile mezun olmuş katılımcıların görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Ancak bu boyutta, 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisi sınavını daha yeterli görmelerine karşın, her iki denek grubunun alan sınavını “orta düzeyde” yeterli gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Boyutlar Temelinde Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Verilerin Dağılımı

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Yeterlilik Boyutu	A) 4.sınıf	433	3.21	.81	602	1.47	.14
	B) Mezun	171	3.10	.86			
	Toplam	604					
Sınav Kaygısı Boyutu	A) 4.sınıf	433	3.14	.81	602	2.08	.03*
	B) Mezun	171	3.30	.90			
	Toplam	604					

* $p < .05$, ** $p < .00$

4. Anabilim Dalı Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Farklı 4 anabilim dalındaki öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, analiz sonuçları, “yeterlilik” boyutunda öğretmen adaylarının görüşleri arasında anabilim dalları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-600)} = 8.95, p < 0.05$]. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavının yeterliliğine ilişkin görüşleri, öğrenim görülen anabilim dalına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, anlamlı farkın, Fen Bilgisi ile Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler arasında; İlköğretim Matematik ile Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği anabilim dalları arasında olduğu görülmüştür ($p = .00$). Buna göre, Fen Bilgisi ($\bar{X}_A = 3.43$) ve İlköğretim Matematik öğretmenliği ($\bar{X}_B = 3.33$) Anabilim Dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının, Sınıf öğretmenliği ($\bar{X}_C = 2.98$) ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği ($\bar{X}_D = 3.13$) Anabilim Dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre öğretmenlik alan bilgisi sınavın niteliğine ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca Fen Bilgisi

Anabilim Dalındaki öğretmen adayları öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavını “üst düzeyde” yeterli görürken, diğer anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının ise “orta düzeyde” yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin “sınav kaygısı” boyutunda da, öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$F_{(3-600)}=13.65, p<.05$]. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına yönelik sınav kaygısına ilişkin görüşleri, öğrenim görülen anabilim dalına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu boyuttaki anlamlı farkın, Fen Bilgisi ile İlköğretim Matematik ve Sosyal Bilgiler arasında; Sınıf Öğretmenliği ile İlköğretim Matematik ve Sosyal Bilgiler arasında olduğu görülmüştür ($p=.00$). Buna göre, Fen Bilgisi ($\bar{X}_A=3.41$) ve Sınıf öğretmenliği ($\bar{X}_C=3.40$) Anabilim Dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının, İlköğretim Matematik öğretmenliği ($\bar{X}_B=2.91$) ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği ($\bar{X}_D=3.03$) Anabilim Dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre öğretmenlik alan bilgisi sınavına yönelik kaygılarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmenliği Anabilim Dallarındaki öğretmen adayları sınava yönelik kaygılarının “üst düzeyde” olduğunu ifade ederken, diğer anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının ise bu kaygılarının “orta düzeyde” olduğunu ifade ettikleri anlaşılmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Boyutlar Temelinde Anabilim Dalı Değişkenine Göre Verilerin Dağılımı

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Yeterlilik Boyutu	A) Fen Bilgisi	120	3.43	Gruplar arası	17.85	3	5.94	8.98	.00**	A-C A-D B-C B-D
	B) İlköğretim Matematik	113	3.33							
	C) Sınıf Öğretmenliği	180	2.98	Gruplar içi	397.22	600	0.66			
	D) Sosyal Bilgiler	191	3.13							
	Toplam	604	3.18							
Sınav Kaygısı Boyutu	A) Fen Bilgisi	120	3.41	Gruplar arası	27.49	3	9.16	13.65	.00**	A-B A-D B-C C-D
	B) İlköğretim Matematik	113	2.91							
	C) Sınıf Öğretmenliği	180	3.40	Gruplar içi	402.67	600	0.67			
	D) Sosyal Bilgiler	191	3.03							
	Toplam	604	3.19							

* $p<.05$, ** $p<.00$

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma ile öğretmen adaylarının KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bölümde elde edilen veriler doğrultusunda, öğretmen adaylarının yapılan sınavın niteliğine ilişkin görüşleri ile sınava yönelik kaygı düzeyleri tartışılmıştır.

Yapılan araştırmada görüşleri alınan öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre KPSS öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına *sınavın niteliğine* görüşleri arasında bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Sınavın niteliği boyutunda ulaşılan sonuçlar Odabaş (2010) ve Gündoğdu vd. (2008) tarafından KPSS sınavına ilişkin görüşlerin

cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı görüşünü destekler niteliktedir. Ancak *sınav kaygısı* boyutunda öğretmen adayları görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcı grubun lehine anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, sınava ilişkin kaygı düzeyinin kadın öğretmen adaylarına göre erkek öğretmen adaylarında daha yüksek olduğu görülmüştür. Baştürk (2007) yaptığı çalışmada benzer sonuç elde ederek erkeklerin sınav kaygısının yüksek olmasını geleneksel Türk aile yapısında var olan aile kurmak, anne ve babaya yük olmamak, anne babaya destek olmak gibi toplumsal rollerin erkeklerde beklenmesinden dolayı kaynaklandığından bahsetmektedir.

Araştırmada öğrenim durumu değişkenine göre elde edilen sonuçlara bakıldığında, mezun olan öğretmen adayları ile son sınıf öğretmen adayları arasında *sınavın niteliği* boyutunda anlamlı farklılık çıkmazken *sınav kaygısı* boyutunda mezun öğretmen adayların lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Şahin (2011) öğretmen adaylarının atanamama durumunda psikolojik, ekonomik, ailevi ve çevresel baskılardan olumsuz etkileneneğinden bahsetmektedir. Odabaş (2010) ve Baştürk (2007) tarafından yapılan çalışmalarda, KPSS'ye birden fazla katılan öğretmen adaylarının hiç katılmayanlar göre daha kaygılı olduğu sonucuna varılmıştır. KPSS'ye hiç girmemiş öğretmen adaylarının mezuniyet sonrası işsizlik sürecini yaşamadıklarından sınava yönelik daha olumlu düşünceler içerisinde olduğu, sınava birden fazla giren öğretmen adaylarının ise mesleğe başlayamama durumundan dolayı yaşanan sürekli başarısızlık hissi, çevresel baskı gibi durumlardan dolayı olumsuz düşünceler doğurabilmektedir (Odabaş, 2010).

Öğretmen adaylarının anabilim dalı değişkenine göre her iki boyutta da görüşleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu sonucu göre, Fen Bilgisi öğretmenliği anabilim dalındaki öğretmen adayları mesleki alan sınavını en yüksek düzeyde yeterli görürken, en az düzeyde yeterli gören grubun sınıf öğretmenliği adayları olduğu görülmüştür. Kaygı boyutuna bakıldığında ise, öğretmenlik alan bilgisi sınavına ilişkin en az kaygıyı ilköğretim matematik bölümündeki öğretmen adayları taşıırken, en fazla kaygıyı sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adayları ile fen bilgisi öğretmen adaylarının taşıdığı görülmüştür. Branş öğretmeni olacak adayların, sınıf öğretmenliği anabilim dalı adaylarına göre daha az kaygıya sahip olmasının nedeni, 4+4+4 eğitim sisteminin yürürlüğe konmasıyla ilköğretimin ikinci kademesinde branş öğretmeni ihtiyacının artmasına, bundan dolayı da ilk atamada ilköğretim branş öğretmenlerine daha çok kadro verilmesinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin yüksek olma nedenlerine bakıldığında ilk olarak, 4+4+4 eğitim sisteminin yürürlüğe girmesiyle ilköğretim kurumları birinci kademesindeki öğrenim süresinin beş yıldan dört yıla düşürülmesinden dolayı MEB'de görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun norm fazlası olması nedeniyle ilk atamalarda sınıf öğretmeni bölümü mezunu alımlarının ciddi oranda azaltılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca, sınıf öğretmenliği adayları için öğretmenlik mesleği alan bilgisi sınavına ilişkin örnek soruların geç ve yetersiz sayıda verilmesi de bu alandaki öğretmen adaylarının hem sınavı nitelik açısından daha az düzeyde yeterli görmelerine hem de kaygı düzeylerinin üst düzeyde olmasına neden olan faktörler arasında gösterilebilir. Bununla beraber ilköğretim kurumları branş öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının sınavın niteliği ve sınav kaygı düzeyleri ile atanma oranları arasında paralellik olduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

- Atay, E. ve Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'na ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı (1)*: 01-13.
- Baştürk, R. (2007). Kamu Personeli Seçme Sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2)*: 163-176.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (17.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2)*: 207-237.
- Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2011) Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, (4)*: 159-172.
- Döş, İ., Sağır, M. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine atanma durumuna ilişkin algıları, 7. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, 24-26 Mayıs 2012, Malatya*
- Eraslan, L. (2004). Öğretmenlik mesleğine girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) yönteminin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1(1)*: 1-31.
- Erdem, E. ve Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının KPSS ve alan sınavına ilişkin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(1)*: 223-236.
- Gündoğdu, K., Çimen, N. ve Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2)*: 35-43.
- Kalaycı, Ş. (2010). Faktör Analizi. İçinde: Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, (ss. 321-331). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaplan, Z. (2010) Akademik mezuniyet ortalama puanı ile KPSS başarı puanı arasındaki ilişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(2)*: 451-470.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekişik Ofset.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi, (23)*: 1-18.
- Karakaya, İ. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. İçinde: A. Tanrıoğen (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (ss. 55-84). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karataş, S. ve Güleş, H. (2013). Öğretmen atamalarında esas alınan merkezi sınavın (KPSS) öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 6(1)*: 102-119.
- Leech, N.L., Barrett, K.C. & Morgan, G.A. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics; Use and Interpretation (2nd Ed.)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Odabaş, S. (2010). *Öğretmen adaylarının KPSS sınavına ilişkin görüşleri (Ankara Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Özsarı, İ. (2008). *Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin Kpss merkezi sınavı odaklı gelecek kaygıları ve mesleki beklentileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sezgin, F. ve Duran E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. 5. *Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi, 15(3)*: 9-22.

- Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3): 1167-1184.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. (3.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tösten, R., Elçiçek, Z. ve Kılıç, M. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) yönelik görüşlerinin belirlenmesi: Kars İli Örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7): 109-123.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Although there are thousands of graduates from education faculties each year in Turkey, due to the limited number of teacher assignments, a selection process is required. This situation not only restricts the pre-service teachers' social lives but it also causes that they spend extra effort in order to get prepared the exam. This situation in which pre-service teachers encounter this kind of problems to assign causes anxieties related to PPSE. There were questions on liberal education, general ability and educational sciences to the candidates in PPSE before but from 2013, additionally, teaching content knowledge part has been added and this situation has not only brought extra hardship to the candidates but it also has increased their exam anxiety. It is important to determine the candidate's opinions (who are at the center of teacher selection process) on the quality of PPSE Teaching Content Knowledge Examination and to determine their anxiety levels for the exam. Because this exam determines being assigned, it affects the candidates in terms of psychological, economical and social aspects. Also the existence of the content knowledge examination and its requirement, quality and defining its serve purpose in the eyes of the candidates is an important matter.

Purpose of the Study

The main purpose of this research is to determine the pre-service teachers' view on PPSE teaching content knowledge examination. Within the scope of this main purpose, these questions have been asked below;

Pre-service teachers's opinion on PPSE teaching content knowledge examination;

- a. Does it show any difference in terms of gender?
- b. Does it show any difference in terms of major branches?
- c. Does it show any difference in terms of educational background?

Method

The population of the study consists of senior classes from Dicle University Ziya Gökalp Faculty of Education Primary Education Department, pre-service teachers who will take the PPSE Teaching Content Knowledge

Examination in 2014 and graduate residents of Diyarbakır who were not assigned as teachers. The sample of this search consists of two groups. In the first sample group; there are 433 pre-service teachers who are from 4 branches within Ziya Gökalp Education Faculty Primary Education Department. In the second sample group there are 171 candidate teachers who reside in Diyarbakır, graduated from major related to primary education department. In order to get candidates' opinion on PPSE content knowledge examination, "Opinion Poll for the PPSE Content Knowledge Examination", which was developed by the researchers, has been employed. With this questionnaire it has been aimed to reveal the quality of exam and the level of the candidates' anxiety on the exam. In order to test the reliability of questionnaire, in other words; to understand the internal consistency of the questionnaire, as a result of reliability calculation Croanbach –Alpha=.84 is determined as reliability parameter. The data collected from the research have been analyzed with SPSS packaged software.

Conclusion and Discussion

In this study, there are no differences between the opinions got from the pre-service teachers according to gender parameter. But at the dimension of the exam anxiety, there has been a difference between the candidates' opinion in favour of male participatory group, according to the gender parameter. So it is observed that the level of anxiety related to the exam is higher among the male candidates than female candidates. Similarly, Baştürk (2007) has mentioned in this work that it is a result of the traditional Turkish family structure in which men are expected to establish the family, earn a living and support their parents..

In this research when examined the results got from the educational background parameter, there are differences in favour of graduated candidates at the dimension of exam anxiety while there are no remarkable differences at the dimension of the quality of the exam between the graduated candidates and the senior class candidates. Şahin (2011) has mentioned that in case of their unassigned situation, candidates will be affected negatively from the psychological, economical, familial and environmental pressure. According to the candidates' major department parameter there have been remarkable differences in both dimensions between the opinions. According to this result while the candidates in science teaching major department find sufficient the Professional field exam at the highest level, it has been observed that the class teacher candidates find it sufficient at the lowest level. Considering at the anxiety level it is observed that While Elementary Maths Department Candidates have the least anxiety for teaching field exam, class teacher candidates and science teacher candidates have the most anxiety. The reason of the branch teacher candidates have less anxiety from class teacher candidates can be commented that as a result of bringing into force 4+4+4 education system, the need for the branch teacher has increased at the second level of elementary education, so at the first assignment there have been more vacant positions for the branch teachers.

Considering the reasons of the anxiety level of class teacher candidates first of all by bringing into the force of 4+4+4 educational system, the study period of the first level in the elementary schools has been reduced to 4 years from 5 years, so the great number of class teachers who work for MEB (The Ministry of National Education) have become norm excess and it is considered that this has been intake of the class teachers has

remarkably decreased at the first assignments. Also the sample questions which are about teaching content knowledge examination for the class teachers were announced late and inadequately and this caused not only the candidates find the quality of the exam inadequate but it also caused an increase of their anxiety level. At the same time it is observed that there is correlation between the elementary school branch teachers and class teachers' anxiety levels and the rate of assignments.